

5 ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ КОРОНАВІРУСНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

СТАТТЯ ДЛЯ РАДНИК У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Коронавірусним закупівлям уже понад дев'ять місяців. У березні 2020 року їх було виведено з-під дії **Закону України «Про публічні закупівлі»**

з метою, наскільки це можливо, унормувати епідеміологічний стан справ у нашій країні та полегшити життя медзамовникам. Саме на початку пандемії виникали складнощі, що вже давно забуті: дефіцит на ринку, завищені ціни, неможливість закупити потрібний товар. У цій статті висвітлимо п'ять проблемних питань здійснення коронавірусних закупівель, адже попереджений – значить озброєний.

Ключове про закупівлі COVID-19

Коронавірусна закупівля передбачає проведення закупівлі необхідних товарів, робіт та послуг шляхом укладення прямого договору з постачальником з обов'язковим оприлюдненням в електронній системі закупівель звіту про укладений договір, договору з усіма додатками та звіту про виконання договору (пункт 9 розділу I Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 17.03.2020 № 530-IX).

Обмеження для проведення таких закупівель: товар / робота / послуга має бути обов'язково включена до відповідного переліку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України **від 20.03.2020 № 225** «Деякі питання закупівлі товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на території України» (далі – Перелік). Цією самою постановою затверджено й порядок проведення коронавірусних закупівель.

При здійсненні таких закупівель очікувана вартість предмета закупівлі не має значення. Важливо враховувати, що коронавірусні закупівлі не сумуються з іншими закупівлями, що здійснюються замовником за тим самим кодом протягом року.

Відповідає за проведення коронавірусних закупівель виключно уповноважена замовником особа, яка призначається окремим наказом.

Проблема перша

З моменту запровадження коронавірусних закупівель основною проблемою при їх проведенні було й залишається визначення замовником предмета закупівлі. Не зважаючи на Перелік, замовники на власний розсуд визначають необхідність предмета закупівлі для боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19. Зараз кількість таких випадків, коли замовник купує за коронавірусною процедурою відсутній у Переліку товар, зменшилась, але все одно вони непоодинокі.

Крім того, Перелік постійно оновлюється, останнім часом зміни вносяться щомісяця, додаються нові товари, роботи та послуги, про що портал RADNUK.COM.UA регулярно повідомляє своїх читачів. Тому радимо замовникам перед опублікуванням відповідного звіту пересвідчитись, що закуповуваний товар, робота чи послуга наявна в Переліку. Це і буде вашою гарантією вдалих закупівель.

Проблема друга

За коронавірусною процедурою здійснюється значна кількість закупівель, сума їх теж чимала. Так, з березня поточного року по першу декаду грудня включно було проведено понад 100 тисяч таких закупівель на суму понад 17,5 мільярдів гривень. Чимало, правда? І всі ці закупівлі залишаються фактично безконтрольними, оскільки виведені з-під дії Закону.

Але, наприклад, територіальні органи Держаудитслужби ще навесні розпочали ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності підприємств, установ та організацій щодо використання коштів державного та місцевих бюджетів, а також коштів, отриманих з інших джерел, для забезпечення заходів, спрямованих на боротьбу з гострою респіраторною хворобою, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2. Як уже було зазначено, коронавірусні закупівлі виведені з-під дії Закону, тому відсутні підстави для застосування моніторингу. Натомість задіяти метод інспектування можливо. Держаудитслужба виявила ряд порушень у коронавірусних закупівлях замовників, що перевірялися.

Наприклад, при закупівлі до ціни товару включено податок на додану вартість, тоді як вказаний товар звільнений від обкладення ПДВ. Тобто маємо зайве перерахування замовниками постачальникам суми податку на додану вартість.

Проблема третя

Звільнення від обкладення податком на додану вартість. Постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2020 № 224 затверджено перелік товарів (у тому числі лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, операції з ввезення яких на митну територію України та/або операції з постачання яких на митній території України звільняються від обкладення податком на додану вартість. Тобто всі включені до вказаного Переліку товари звільняються від обкладення ПДВ.

Від обкладення податком на додану вартість звільняється не суб'єкт господарювання як платник податків, а операція з постачання конкретного товару. І не має значення, хто саме цей товар виробляє, постачає чи закуповує.

Як виявилось, частина замовників з різних причин проігнорувала норми вказаної постанови та закупила товари за цінами, що включали в себе податок на додану вартість. Можливо, даному питанню приділялося недостатньо уваги. Тому наприкінці року в замовників були додаткові проблеми: повернення податку на додану вартість, внесення змін до умов договору тощо.

Ускладнює життя також те, що деякі товари із переліку постанови № 224 можуть бути відсутні в Переліку із постанови № 225. Оскільки зміни до обох Переліків вносилися не синхронно, поява розбіжностей була неминучою. Тому можливі сюрпризи.

Проблема чотири

Замовники продовжують помилятися під час оприлюднення інформації про закупівлі. Хоча законодавством передбачено, що замовник оприлюднює в електронній системі закупівель звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, договір про закупівлю та всі додатки до нього, звіт про виконання договору про закупівлю.

Але, як і раніше, замовники забувають оприлюднити сам договір або ж додатки до нього. Разом з тим такі дії є порушенням законодавства у сфері закупівель і згідно зі статтею 164¹⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення, де передбачено відповідальність за неоприлюднення або порушення порядку оприлюднення інформації про закупівлі, що здійснюються відповідно до положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)», тягнуть за собою накладення штрафу на службових (посадових), уповноважених осіб замовника у розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Проблема п'ята

Протягом усього часу, поки застосовується коронавірусна закупівля, Перелік зазнавав неодноразових та досить суттєвих змін. Додавалися нові товари та послуги, зовсім недавно запроваджено розділ «Роботи». Додалася значна кількість лікарських засобів порівняно із першими редакціями Переліку.

Зміни, звичайно, необхідні. Але трохи шкода, що вони настають із запізненням. Наприклад, лише в жовтні було покладено край ситуації, коли замовник може придбати необхідне медичне обладнання за коронавірусною процедурою, а послуги з його ремонту та/або технічного обслуговування – ні. Оскільки потреба відремонтувати техніку могла бути нагальною, замовники йшли на вчинення порушення і проводили коронавірусну закупівлю. Із внесенням відповідних змін ситуацію виправлено.

Так само з порушенням окремі медзаклади закуповували послуги поводження з медичними відходами, оскільки така послуга донедавна не була включена в Перелік. Звичайно, на початку року мало хто міг передбачити, що обсяги небезпечних відходів значно зростуть. І згідно з останнім оновленням Переліку з 10 грудня поточного року включено послуги з поводження з медичними відходами (збирання, перевезення, зберігання, сортування, оброблення (перероблення), утилізації (тих, що можуть підлягати утилізації), видалення, знезараження, знищення медичних відходів).

Підсумовуючи дану публікацію та враховуючи, що карантин продовжено до 28.02.2021 (і, можливо, це ще не кінець), потреба в коронавірусних закупівлях зовсім скоро не відпаде. Тому для вдалого здійснення закупівель замовникам необхідно постійно ~~звертатися з Переліками, що затверджені постановами Кабінету Міністрів України від 29.03.2020 № 224 та № 225.~~